

8066

Bibl. Jag.

IV

8966 B

Orzelski Świętosław z Bożejewie

Historia Polonica...

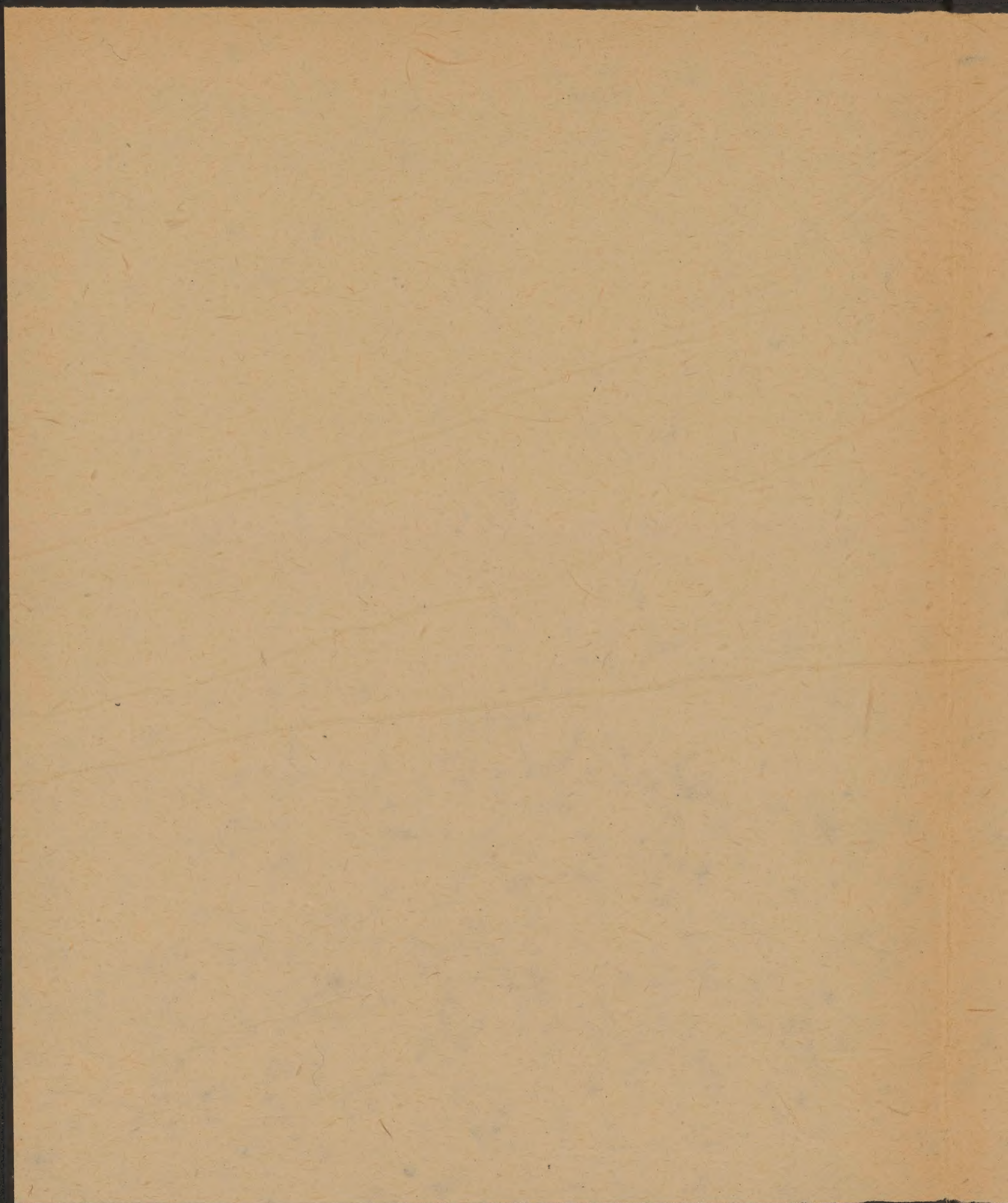
ab anno 1572 ad annum 1576
complectens libris VIII.

[Suentoslai Orzelski.

Interregni Poloniae libri octo
1572 - 1576.]

oraz fragment traktatu moralnego.

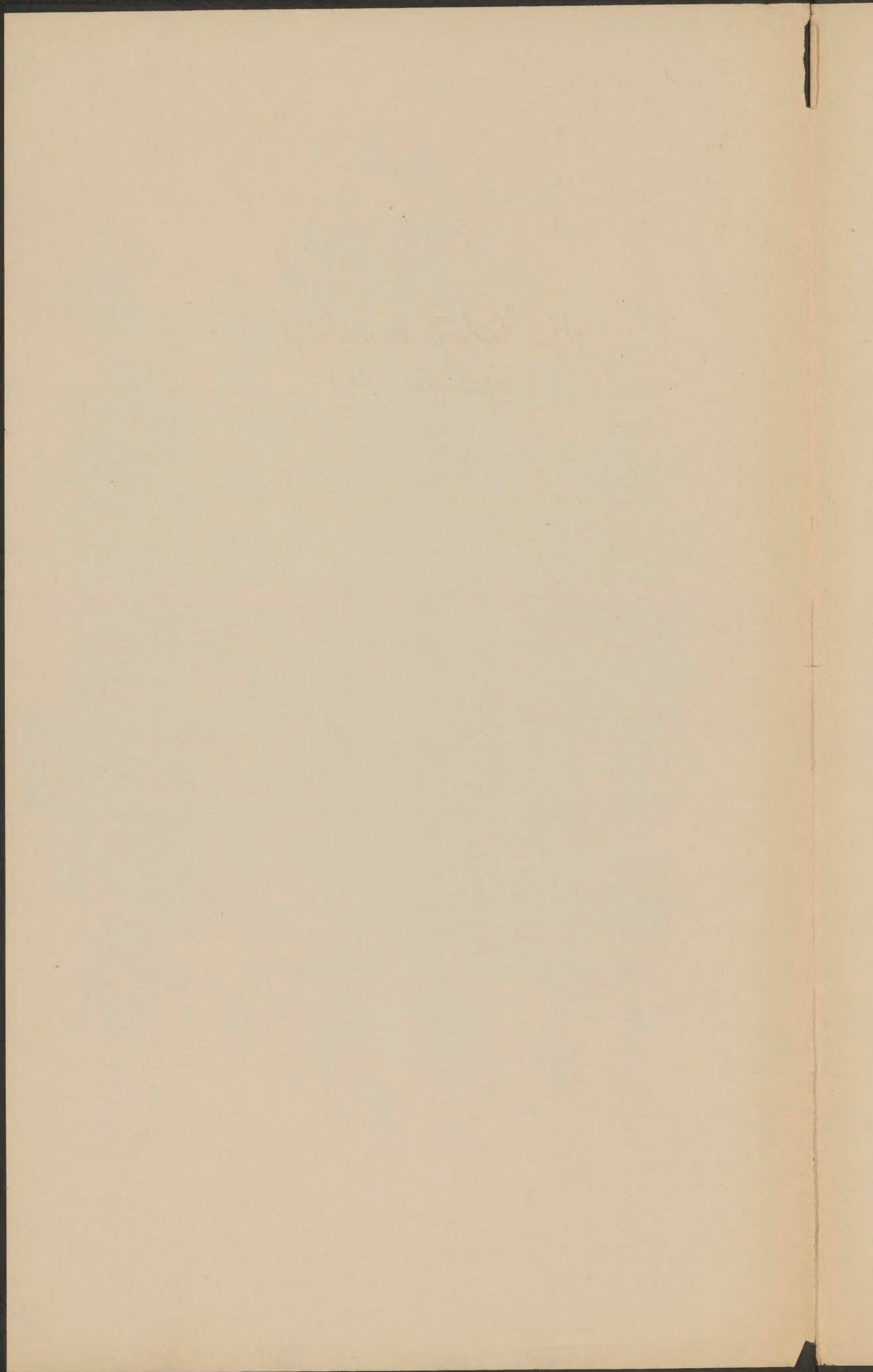

8066B

Мис историч. описанија
(приматен Лето)

из описанија Кнезеве 11-15

Sientochai de Boreicvice
Orkelscii
capitanei Radkiewiczensis
iudicis terrae Calisiensis
comitiorum regni anno 1582 mareschalci
HISTORIA
POLONICA
ad suum avunculum Petrum Czarndovium
castellanum Posnaniensem,
res post obitum
SIGISMUNDI AVGVSTI
gestas,
ab a. 1572 ad annum 1576
complectens,
libris VIII.

I]

Interregni Poloniae
liber I.

Quamtoferre totus pene terrarum
 orbis fluctuet, quare successuum
 vicissitudine inde usque ab initio
 laboret, demonstrare difficile non
 est, quippe nihil sub coelo mutatio-
 nibus non obnoxium, nihil unquam
 incorruptum existit. Quanta vi-
 rum, urbium, regnorum, religionum,
 morum, legum, statuumque omni
 aetate immutatio fuerit, tum ex
 scriptis per manus traditis, tum quo-
 tidiana experientia constat. Sed ne
 in praesens recensendis multis sumi-

Argumentum
historiae]

domestica mala, quibus Polonia
haud prolem jactari caepit, dum
considero, vix scio, an inquam tempo-
ris circulo magis varium rerum
successum illa regio senserit. Optima
namque saeculo Sigismundi Augusti
mors subrepta, regnum distraxit,
quod intorens quassatum, sero ad in-
eundam unionem pervenit, unitumque
creando regis novo intentum ad con-
servationem rediit. Creatus tum res
adulescens ab ignotis extremisque pe-
ne orbis partibus accitus varissimis
potius pollicitis imposturaeque quam
largitionibus regnum adeptus, initio
regni sacrosancto iuramenti sacra-
mento profanato, immodicia prodi-
galitate puncto temporis cuncta di-
largitus et ad egestatem redactus,
infamii nocturnaue fuga sese in
patriam proripuit. Novi tunc tumultus
exciti ad praestolandum ali-
quantisper regem, et hoc non com-
parente, ad unum totius Poloniae
conventum dissolvendum, aliumque
denum magna calamitate accepta,
insolentem res redegerunt. Longa
cunctatione protracta duo tandem
peregrini reges, unis comitibus creati,
ad utrumque oratores cum am-
plissimis mandatis missi, res uni-
versa in obstinatis mentibus ad
civile bellum extremumque exitum

2] vergebat, sed altero horum favente
 fato citra caedem regno occupan-
 te, plenaque potestate uso, alter ar-
 tibus suis frustratus, non regno solum
 abstinere coactus est, verum vita
 etiam decessit morte sua, gliscens
 belli seminarium sapiens, nonnullis
 tamen regni perduellibus obstina-
 tissimis rebellionis occasionem re-
 linquens. Summa totius negotij
 brevissime notata Deo auspice res
 gestas aggrediamur.

1572
 Summi terrarum
 orbis princeps]

Anno post partum Virginis supra
 millesimum et quingentesimum septu-
 agesimo altero, praesidente Romae
 utraque potestate Gregorio XIII ma-
 ximo pontifice, apud Germanos, Hun-
 garos et Bohemos Maximiliano II
 Romanorum electo imperatore, apud
 Gallos Carolo IX, apud Hispanos
 Philippo, apud Anglos Elizabetha,
 apud Scotos Jacobo VI imperanti-
 bus, Svecis Joanne III, Danis Fride-
 rico II dominantibus, apud Moscos
 Joanne Basilio, apud Turcas Selymo
 II, anno praeterito gloriosissima
 victoria ad Navisactum sive Lepan-
 tum suum a Venetis et confodera-
 tis cum pontifice Hispanoque rege,
 Thalio principibus profligato, tunc
 imperium tenentibus, Poloniarum
 rex Sigismundus Augustus aetatis
 suae anno quinquagesimo tertio,

Sigismundi
Augusti re-
gis mors

Corporis regij
curatores
Krasinski
Radziwisi
Czarnkowskii

Polonorum pavor
ob mortem regis.

post defunctum patrem Sigismundum, dum I. vigesimo secundo, nonis Julij, phthisi atrocissima, ex lenta febre contracta, quam nonnulli amatorio poculo accessitam ferunt, conflictatus, Crussini oppido Podlachiae vitam cum morte commutavit.

Flavid quiaquam frequens dum fuit curia, ac praeter Cracoviensem episcopum Franciscum Crassiniensem, Nicolaum Cristophorum Radzivilium stucem, aulae Lithuaniae magistrum sive mareschalcum, Stanislanum Sendivogium, Czarnkoviensem Sendivogium referendarium, et alios quot aulicos homines nemo ad, erat.

Vixque reperiendus est, qui defuncti regis corpus curaret, intimis illis, qui primum gratiae locum apud regem occuparunt, dilapsis. Ad Nuntium mortis fama perlata, adeo tunc rerum faciem perturbatam effecit, ut nullus fere esset, qui veluti praesenti periculo periculis favoreque percussus, ad arma, ad equos caeteraque militaria instrumenta raptim non discurreret. Quare confestim ac undique angustiae mutuandi aeris et quae ad bellicum apparatus erant necesaria, summae pecuniae magnique practij esse caeperunt. Mercatorum et artificum, quo quis mercium copia

Archiepiscopi
Gnesnen. incuria
Mechanici.

Lovicensis
conventus]

sine arte luxui serviente magis
sollebat, etiam minoris spei mini-
miq[ue] praemij fuerat. Porro illi,
qui et devotes et neglecti, et iam ferme
pacato illo tempore obsoleti [3] exi-
stant, h[uius] plane quanto rariores,
tanto clariores et cariores habiti
sunt. Idcirco vis acinacumq[ue]
splendor ab omnibus procurabatur.
Igitur et Jacobus Mechanicus archiepiscopus,
copius Gnesnensis, gravitate discreti-
minis et muneris sui auctoritate
sive neglecta sive spreta, et ipse si-
mili fortitan affectus metu, unde
et morbum conflavit raptim vel
quos voluit, vel pro temporis brevi-
tate potuit, proceres majoris Po-
loniae convocavit, cum quibus ad
diem XV calend. Sextilis Loviciae
conventum peregit. Sed ita ut is,
dum Thimores Poloni praestolare,
tur, ad quintam diem extraheretur,
exiguum sane tam prioris, quam
posterioris temporis spatium, sed
satis protractum, quandoquidem
et exigua in conventu isto accele-
rato sunt confecta, et maxima
atq[ue] omnium periculosissima
mora (ut mox ostendetur) accer-
sita. In eo conventu sat pro im-
perio sancito, sat imperiosa sua
auctoritate majestate preli proce-
res scire, imprimis ut appara-

— 2 —
hūm bellicūm, quē quīquē belli
tempore ex iūre et more patriae habe-
re teneretur, ingruente aliunde pe-
riculo illico praestaret, illis tamen
exceptis, qui et si legum laboribus
istis genere pares, eiusdem et onē,
ris et libertatis essent, verū quod
lūxū tempore eorū opera iiteren-
tur, ut ab alea charis pro sorte
quīquē sua immunes essent, alque
non sūt liberi, sed ut eorū servi bel-
lo coorto militarent. Quicūquē
autem sive decretū illud violaret,
sive quacūquē causa tūmūlus in-
tra extrare regnū concitaret, bo-
nū vitāque privaretur, infamia
notaretur; comitiū generalium
locus Crussinum, tempus decima
septima Ibris dies assignata, spe-
cialium conciliū nominatio cū
jussu palatini arbitrio concessa;
ad Lithuanos proceres oratores:

ad Lithuanos
legati
Thaciejowski
Krzysztofowski

Nicolaus Thaciejovius palatinus
Lublinensis et Joannes Cristopho-
rius castellanus Viciensis mis-
si, qui ista omnia constituta re-
ferrent et eos similium faciendo-
rum commonefacerent, regni fi-
nium muniendorum nec specu-
latoribus aperiendorum certiores
redderent; Tartarici legati absol-
vendi et militibus Podolij et Per-
nariensibus stipendiū persol-

venditorum atque alia pollicendo,
 rum admonerent, eam tamen con-
 ditionem adijcerent, ut ij ex solius
 senatus auctoritate non copiarum
 sticis praescripto penderent, idque
 adderent, ut suo exemplo iuris ab-
 usus emendandos certis personis
 committerent; cum vicinis princi-
 pibus pacta renovarent. Eodem
 tempore Belzenses magnam celeri-
 tatis, maximum constantiae atque
 sinceritatis exemplum ceteris prebu-
 ere, dum [4] ulla interposita
 mora, tam procures, quam equi-
 tes ferme omnes Belzum ad III
 calend. Augusti congregati, iure
 iurandoque interposito contra quem-
 vis confederati, qui vel vicinis
 vel intraneis hostis esset, qui regi
 aliquo non ab omnibus regi or-
 dinibus, nec consilio more electo
 fautor existeret, qui numeribus si-
 ve etiam consuetudine externorum
 devinceretur, qui externa auxilia
 contraheret, qui regi rite creato ad-
 versaretur, eundem tali, qualis pro-
 ditores deceat, poena ab omnibus
 mulcandum decernerent, in armis
 paratos omnes esse iuberent, ita qui-
 dem, ut Georgio Tactowecio Russiae
 palatino et belli duce, quorumvis
 periculorum nuncio, ac Andrea co-
 mite Teczynio, Belzensi castellano

Tactowiec
 Teczynio

Crasnostavien.
sis conventus

administratore existente, septima post
signum datum die ad convenien-
dum et cuius detrimento succurren-
dum, sint acceleraturi, ipsi omnibus
praestandis fide, honore et conscientia
se se oneravere. Pari ferme intentione
Chelmentes usi, Crasnostavianam citra
moram XVI calend. Augusti con-
venientes, omnem internae tranquillitatis
conservandae externaeque profut-
sandi belli rationem sancire. Si-
mili modo Russi cum Podolijs Gli-
mianos confluentes, in quoniam seu
domesticum seu extraneum hostem
arcendum invicem foedus sacrosan-
tum pridie calend. mensis eiusdem
sepi gerunt. Per id quoque tempus,
nempe pridie Tolunum Tiliy Thiores
Toloni Cracoviam comitia indixere,
ac majorum more et Sigismundi
primi lege preli, non ideo repenti-
mum congressum facere, quod sub-
tam regis electionem inire vellent,
verum ampliori conventui diem IIII
Tolunum Augusti Congressum statuerent,
non quidem electionis ibidem con-
cludendae causa, verum invicem
ad tempus praefixum conveniendi
electionisque indicendae gratia,
hunc conventum convocationis no-
mine appellaverunt. Militum et
penduriorum certum exercitum
suo sumptu alendum, limitibus

Szafraniec
Cichowski

regni ab Hungaria, Scepusia, Silesiaque custodiendis, Stanislas Szafraniecio Piccensi castellano et Stanislas Cichovio succamerario Cracoviensi ducibus datis, conscripserunt; ceterum res autem de legatione et itinere Lithuanico palatini Lublinensis, quo iam perfungebatur, facti, per nuncios revocare eundem statuerunt. Sed is in proposito persistens, Thimores Polonos in Lithuaniam adventu suo anteverbit, quapropter et ipsi unus ad eundem Lithuanos, alteros ad majores Polonos ablegare nuntios, utrosque de voluntate ac sententia sua commo[5] nepactum hortatuinque, ne frustra tempus perderent Cynsiminque constituta die convenirent. Diversa Polonorum legatio diversos atque animi incertos Lithuanos effecit, itaque ij in illa voluntatum varietate libito omnimodo unanimi sit Polonorum hac in parte satisfacturos se promiserunt. Caeterum neque dissentientibus utrisque, neque alteri tantum parti se assensuros polliciti sunt. Thimores interea Poloni conventionem aliam IV Nonas Augusti Sandomiriae edixere, ac falso quoddam rumore persuasit idem majores facturos aliquantum temporis eorundem gratia

convocatiōni inyxtinenti vigesima
 sandomiriensis] videlicet Augusti diem producere,
 conventus] ideoque ad diem dictam frequen-
 tes non tamen singuli procerum
 eo convenere. Palatinus enim San-
 domiriensis Petrus Kborovius et
 alij sandomirienses sententijs so-
 lumnodo per literas apertis ab-
 fuere, Lithvani nonnulli aderant
 praesentes, Majorum Polonorum
 procerum praeter Arnolphum
 Michanum palatinum Plocensem
 Hieronymum Buzenium thesau-
 rarium regni et Andream Opale-
 nium aulae regni mareschal-
 cum (hunc tamen magis regij
 corporis providendi, quam tum
 consultandi gratia eo prospectum)
 nemo venerat, egerime id ab
 omnibus latum credabant, signi-
 ficant eandem eorum voluntatem
 fuisse, absentia vero technas mo-
 ramque strui. Tristati ergo ani-
 mis vel invitis ijs per senatus
 consultum III Idum Octobris diem
 electionis sive comitiarum genera-
 lium, locum Bystryciam pagum,
 uno ab Dublino militari distantem,
 decreverunt; ad Majores Polonos
 Nicolaum Sienicium succame-
 rarium Chelmensem et Lauren-
 tium Wagnam Lithvanum, vix
 dum Opalenio sollicitante steterat,

Buzensium]
 Opalensium]

ad Majores
 Polonos legatio
 Sienicki
 Wagna]

pectis in
Polonia

de Corpore
regis contentio

Pecunia regia
dispensata

verunt, quamvis quidem liberis ab-
solvendam legationem existimas-
sent, epus summam commune,
factio et sollicitatio Thagorum
Polonorum ad praefatum tem-
pus incunctum continebat. Eo-
dem conventu solito gravissima
peste Thysagui laborari caepit,
quia propter vitandae contagionis
causa singuli dilapsi, regium
quoque corpus Tylocinum arcem
minutissimam, medium simili
infectam huc transferre conati
proceres, non nihil cum ipsa
peste, plus etiam cum aulicis
negotij habuerunt. Tibi siquidem
debita stipendia flagitantes,
nullo facto regis corpore, prius
quam eis satisfaceret, tradituri
videbantur. Itaque proceres, quo-
rum exiguus numerus reman-
erat, septuaginta quinque mil-
lia aut [6] rerum minimam,
quae in oculis defuncti regis
Thysagui inventa sunt, mercedis
quidem nomine aulicis pro cunctis
quae stipendijs distribuere. Crede-
rum vix tantum auri in aulicos e-
rogatum esse, vulgo creditum est.
Atque igitur tandem corpus regium
translatum est introductumque Tydo-
cinum, aliquantisper ibidem aser-
vabatur. Interea Thagores Poloni

Lebrydowski]

Pyzdrensis]
conventus]

F, nullo operae pretio colito, eodem
consultatio omnis praecipueque
Lovicensis legis abrogatio, rejecta
est, partim quod major ibi fre-
quentia futura esset, /

Trodensis]
conventus]

rerum suarum incerti, vicinarum
vero procul ignari, Calissiensis qui
dem palatinatus incolae vulgo in
palatinum Gasparum Lebrydovium
negligentiae muneris sui insinila-
tum, fremere, nullo se rege, nullo
duce neque regi, neque rerum qua-
ros reddi palam conquiesci: qui
gravi detentus morbo virumque in-
ops, quicquid lamen certior reddi-
tus, nulla nec aetatis, nec morbi
ratione habita, calendis Jbris Pyz-
dri nobilitati conventum indixit,
ubi magna equitum conflente co-
pia, quod vicinum Tredense conti-
lium a duca comite Gorcano, pala-
tino Potravensi, ad VI Idibus
Jbris diem assignatum esset, partim
quod vetusta consuetudine ambo-
rum horum palatinatum eadem
semper rerum omnium transactio
observaretur; igitur palatino aegre
Pyzdri reverso, caeteri Trodam
multitudine abundantes, convenere.
Sed ferte tunc cum pleraque om-
nia poloniae oppida, vicos pagos-
que, tum Trodam quoque acerr-
ime infestante, in planicie oppido
proxima versus occasum solis ver-
gente, equestres singuli in modum
corona constiterunt. Medio fere con-
cilio allatus de Krusynensi con-
ventu nuncius, adeo omnium ani-

mos commoverat, quod se invicem
 atque inconsultis inter negotia Chi-
 nores Poloni tractare auderent, ut
 Bystriciensis] alij quidem armati illam Bystri-
 conventus] ciensem electionem vel invadere vel
 perturbare vellent, alij alia via
 creandum regem censerent. In tanta
 ergo minorum perturbatione tem-
 porisque angustia, una voce con-
 clusum, ut senatores et Majores
 Polonis archiepiscopum veluti
 primum regni confestim adi-
 rent, ad convocandum totum sena-
 tum sollicitarent, atque nihilomi-
 nus tam ad Lithuanos, Russosque,
 quam Chinos Polonos disvadendi,
 et a proposito avertendi gratia festi-
 narent, plura quoque capita com-
 muni statuta seruum, quod nullum
 sortirentur effectum, hoc loci a-
 nobis praetermittuntur. Illud
 commemoratio dignissimum vi-
 detur, quod Abrahamus Rhascius
 in medium equitum protulerat,
 se quidem eo rebo, quo reipubli-
 cam perfidorum nonnullorum
 procellis agita[re]] tam ac fere
 conquassatam dolere eodem ma-
 iorum omnium auctores et fautores,
 res, in frequentiori opportuniorique
 loco, tempore eo, quo totius reipub-
 licae facies constaret, non verbis so-
 lum, sed manu quoque patefactum,

Rhascij in patriam
 heroica fuerat]

Lovicensis
legis
abrogatio
Konarski
Fomici

Radeoviensis
conventus
Karndowski
Sturcowski
Krolooski
Niemcewsi

rūm. Porro ille, qui omnium animos
offenderat, scrupulis et summa dif-
ficultate solutus est, et comitia ad
quorundam dierum usque extraxit, do-
nicensis nempe superius recensita
lex, a nonnullis ejusdem authori-
bus obnixè propugnata. Tūc in
proceres plerique omnes Adamus
Konarius episcopus, Lucas comes
Gorcarius palatinus Posnaniensis,
Joannes Fomicius Gnesnensis et
Andreas comes Gorcarius Thedre-
centis castellani, nulla alia de-
pendendi ratione nisi, quam quod
eandem legem et a patribus, quibus
reverentia debebatur, et ordinis sta-
bilitatis gratia pro consensu decre-
tam dicerent, ceterum lincea, eun-
dem, quem paulo ante XIII videli-
cel calend. Jbris Radeoviae in si-
milibus comitijs exitum habuit,
tūc enim Stanislaus Karndowski
Vladislaviae episcopo, Joanni Stur-
cowski Prestensi et Joanni Krolooski
Tnovolaviciensi palatinis, ita
restitit per Albertum Niemcewium
nobilitas, ut consentientibus eorū-
dem ipsorum proceribus, eandem le-
gem solenniter abrogaret. Ad
hunc modum apud Lodovicum
venerat, dum obicibus illis cūc-
tus equitatus adversatus, eandem
vel invitis illis aboleret, atque eo

insuper perventum, ut altercatio-
nibus ultro citroque varijs fac-
tis, tandem disiuncti et seorsim
per ab senatu sessione habita,
nobiles cum summo fremitu et
indignatione quibusdam et e
medio sui mandarent, qui le-
gem illam e libris actorum, ut
vocant, iuridicorum ipsorum pri-
mo jussu procerum insertam,
solemni protestatione facta, de
medio tollerent, pariterque pau-
cissimis eorumque duce Stan-
slao comite Gorcano, ne quis
quam resistantibus comitibus
illis sententijs distribuendis re-
sistentibusque pene omnibus, a-
pud maiores Polonos Albertus
Sensivogius Charukovius hujus
Poloniae praefectus praefuerat.
Et ne temere propositum peregis-
se videretur, nobilitas ipsa sane
argumentis nitabatur: Primum
inprimis lege priscaque consuetu-
dine esse, ne quidquam omnino
adversus ejus consensum etiam
rege vivo senatus statueret; Lo-
vicensem autem legem ob non-
nulla tantum senatus particula
conditam, nobilibus non solum
inconsultis, verum etiam consi-
[8]lio interesse volentibus, exclu-
sis. Hos quoque iunius libertatis

Nobilitatis]
rationes]

Cæsaris comitia
et conatus]

Cæsaris legati]

stipendiisque socios ab legis laboribus
istis servos appellatos, et bello in-
gruente iure communi pro punitu-
latum ratione expeditioni obliga-
tos, sibi adstrictos, praeterea fore,
nam transgressori inpositam per-
acerbam, nec eorum potestati at-
tinentem comitiarum centuriato-
rum diem locumque secundum
ius scriptum in generali convoca-
tione sanciendum fuisse. Condi-
tiones per eosdem Lithuanis ob-
latas, veluti nec e re nec e iure
publico propositas, ab ipsis me-
glectas esse. Paulo ante caesar pro-
curandorum filiorum sollicitus
conciliandis procerum studiis spe-
ram dabat dimissisque quoque
versus nuncijs, qui universas Po-
loniae provincias pervagarentur,
per privatas liberas eorum senten-
tias explorarent, summisque
solicitationibus onerarent, qui
ob crebras literasque discussiones
tantum odij caesari, suspicionum
vero proceribus apud nobilitatem
concitarent, ut ij caesarianarum
partium fautores ac libertatis
Poloniae oppressores plerique pas-
sim appellarentur. Paulo post
quoque Kruszyntensis ferme con-
ventus auspicijs oratores caesa-
ris: Guilhelmus Rorembergus

et Venceslaus Gerstlinus perillus,
 tria apud Bohemos nominis vi-
 ri in Poloniam cum splendido
 comitatu advenere, Cracoviam in-
 gredi cupientes, intromissi non
 sunt. Unde cum per Poloniam
 libere passim divagarentur, a
 Chinoribus Polonis ejus rei gra-
 tia Osieci in Sandomiriensi trac-
 tu conventum celebrantibus, de
 temeraria ac importuna discus-
 sione sat acerbe expostulantibus,
 Urzędowia ad commorandum,
 electionisque tempus expectandum
 eis est assignata. Intermincij au-
 tem illi Carolinus Gerstmannus,
 Vincentius Posticius, Alphonsus
 Gastaldus, Cyrillus Vratislaviensis
 abbas, Joannes Posadowius non-
 nullique alij, quos quisque suae
 sententiae attraxerat, horum
 omniumque consiliorum oratores
 certiores reddebant, atque ita
 derisionis loco suspensionem
 mutuant apud Polonos, prius
 iam conceptam, magis magis
 que inflammabant. Advenit
 quoque in Poloniam Andreas
 Milamovius Polonus, Alberti
 Fridrici ducis Prussiae legatus,
 per literas proceribus significans,
 ducem ipsum electioni interesse
 velle, atque ne ea excludatur,

Osieciensis
 conventus

Posadowici

Principis Prussiae
 legatus
 Milamowski

Commendonis
cardinalis
tergiversatio

vehementer petere. Hunc responsum
ejusmodi datum, Polonus non alio
facto cum principe processuros,
quam quo pater ejus Albertus cum
Sigismundo I rege contraxerat.
Vnicenti conventui supramemorato
Joannes Franciscus Commendonis
cardinalis per [9] Thimores Polo.
nos admonitus, ut postquam le-
gationis munere functus esset,
nihilque amplius officii, quod
argendum esset, sibi restaret, Polo-
nia excederet. Nolle enim Polo-
nos rempublicam peregrinis con-
siliis agitari, idque imprimis pro-
videre, ne si qui nobis in regno
orientur, ipse in periculo veretur;
quod pro illorum erga cardinalem
studio, summo dolori ipsis esset
futurum. Respondit ad ea cardi-
nalis, se quidem a novo pontifice
mandata nova habere paratum,
que exponere, quam proximis sibi
per eos liceret, illud tamen praeter
expectationem sibi evenire, quod
suo futurior in illis locis nova,
illis suspecta sit; itaque ne illo-
rum jussis obsequari videretur, se
in ea loca ~~cessurum~~ ^{cessurum}, unde cum
monere illorum palatinorum, qui
haec ad se mandassent, neque
juris neque potestatis sit, prohi-
nisque Sulejoviam in Siraclien-

sem palatinum discessit, ibique
se quietus tenuit, donec Varša,
iūam evocatus est. Sed jam ad
historiae inchoatum cursum rede-
amus.

Decreto Irodensi archiepiscopus
obtemperans, maioris Poloniae-
proceribus conventum Radecoviae
ad X calend. Ibris assignavit,
quo non frequentes admodum
ex nobilitate praesertim confluxe-
re, nec archiepiscopus ipse Chino-
rum Polonorum et Lithuanorum
legatis Krusceyno missis disten-
tus, ei congregationi intererat.
Hoc autem ita absolvit, illo pacto
eorum desiderio majores Polonos
ob temporis penuriam locique ma-
gnam intercaedineus, tum quod
summum fuerat propter ineptum
tam ardui negotij processum sa-
tisfacturos. Alteris vero tam ad
Lithuanos, Chinos Polonos, quam
Prussos seorsum missis, summope-
re hortatus est, ut VII Iduum Octo-
bris apud Varsaviam in fluminis
eandem urbem Volonque pagum
interjacentes, communicandis conti-
lijs praesto adessent, utque pio et
plane patrio proposito, si sensib-
licam salvam esse velent, praes-
tarent. Hoc modo dimissis lega-
tis proceres Radecoviae expectan-

Colensis
conventus]

les, per literas horum certiores fe-
cit suique absentiam purgavit,
sed ij, ne tempus frustra absume-
rent, tunc quidem quidquam con-
cludere; comitia tamen Kolim so-
ci Thajori Poloniae Idibus octo-
bris indicere, legatos ad Rhinores
Polonos Lithuanosque, qui eos ad
conveniendum Varsaviam pro dic-
ta ab archiepiscopo die adhorta-
rentur, alios ad Prussos, qui co-
mitia Colensia decreta ipsi signifi-
carent, m[un]i[10]sere. Comitiorum
die indicta, frequentissimus Tha-
jorum Polonorum Kolim versus
(in oppido enim peste laboraba-
t[ur] :) conventus in patentibus prae-
celebratus, tractandis rebus totos
quatuor dies consumpsit. Procerum
ij praesentes adfuere: archiepisco-
pus Gnesnensis, Vladislaviensis et
Posnaniensis episcopi, Posnani-
sis, Siradiensis, Lanciciensis, Bres-
lensis, Inovladislaviensis palatinus
Posnaniensis, Calisiensis, Gnesnen-
sis, Inovladislaviensis, Czerwen-
schidirensis, Srementsis, Wichin-
sis, Dobruensis, Premclensis,
Rospiersensis, Krusvicensis, Tno-
viodensis, Rubacoviensis, Kon-
rienses duo ex Siradiensi et Lan-
ciciensi tractu castellani, thesau-
rarius regni et caesarum curiae

(ut vocant) referendarius. Fuit
 enim omnium archiepiscopis et
 aliis in rempublicam suam com-
 memoravit, diuturnae morae cul-
 pa se excusavit, atque eam in
 thronos solonos rejecit, hos illius
 laudis atque perurbationis, pri-
 matibusque regni, qui Thaboribus
 Polonis semper attinisset, con-
 temptores appellavit, ausamque
 omnibus regno imminuentibus
 periculis dedisse, prolixa oratio-
 ne exageravit; thema tandem
 comitiarum proposuit deliberatu-
 ri omnium committendum,
 cum comitijs illis electio indi-
 cenda, cum vero frequentior
 aliorum convocatio in aliud
 tempus differenda esset? Finita
 oratione Caesarianorum oratorum
 quatuor ministri in consessum
 omnium introducti, in hanc for-
 mam succincte annotabant,
 precorariunt. Oratorum imprimis
 nomine cunctis salutis relin-
 querunt, eosdem ad omnes regni
 status missos, Caesaris man-
 data instantibus generalibus
 comitijs proferenda habere: cer-
 tum igitur ratumque commo-
 nandi atque comitiarum tem-
 pus expectandi, locum victus
 que comparandi rationem

Jozemij de Jruissis
 quiercla
 Jozemodli
 Koshka
 Konopacchi

postulare, Annae infantis Polo-
 niae salutandae, minus Caesaris
 nomine commissum, si id per se-
 natum liceat, exequi velle: de re-
 sentis in arce Chyemensi Caesaris
 literis famosisque libellis, de sua
 Majestate proditis conqueri, cri-
 minis ejus auctoris multam pe-
 here. Quae vero adversa de Caesare
 referuntur, falsa appellare, si li-
 bertas a Caesare imminuta incu-
 retur, ea Bohemos inviolata
 frui similemque Polonis gratulari.
 Nuncius crastinum diem expectare
 jussis, Stanislaus Jozemius ma-
 gna familiarum cateru stipatus,
 alto silentio auditus est. Is pera-
 cerbe Jruissos, Christophorum Kost-
 kam Golubensem praefectum, et
 Georgium Konopacium accusavit,
 hos videlicet facultates nonnullas
 a Sujecensi praefectura per Sigis-
 mundum Augustum regem gene-
 raliū comitionum decreto ante
 quadriennium executionis ut vo-
 cant jure totiusque senatus con-
 sensu ademptas, in Culmensi, Po-
 meraniaque palatinali situs,
 suaeque curae commissas, rege
 tandem defuncto miserrime
 per vim eripuisse. Omnium tunc
 praesentium opem, ne sibi tam-
 topere afflictis decerent, implora-

Palatini Pres.
tensis objus.
gatio.

De Pomeraniae
ducibus quaerela

vit; interregni legem, quia veluti
archissimo potere antiquitus turba,
tor, possessione, vita, honoreque
multabatur, commemoravit. Ne
majorum degeneres Poloni videren-
tur, sedulo hortatus est; quod si
auxilia sibi recusarent, solis ipsi,
quos tunc proae manu habuerat, so-
ciji illis facultatibus eorundem
Prussorum, quas in Chajore solo-
nia haberent, per vim illaturum
se promisit. Ad haec Praesentis
palatinus respondit, se quidem
Prugem vicem summoferre dolere,
cacterum constare sibi superioris
nominatos Prussos non privato
studio, verum totius reipublicae
Prussiae auctoritate facultates
Prugem invasisse, quapropter fa-
cilius illud non Koscae Conopa-
ciaque, verum toti illi reipublicae
imputare. Castellanus postea the-
direncensis, Namislaus comes Gor-
ranis et Namislaus Tandivogius
Czarnkoviensis referendarius, in ean-
dem sententiam de damnis per
Pomeranos duces regno in Val-
censi, Mucensi et Strahimenci proae-
fecturis, per eodem tunc possessis,
illatis, conquiesci sunt. Postremo
de comitivorum themate censuit.
tantibus singulis, Chinorum po-
lonorum legati intervenire, eo

linorum Polo.
norum legati]

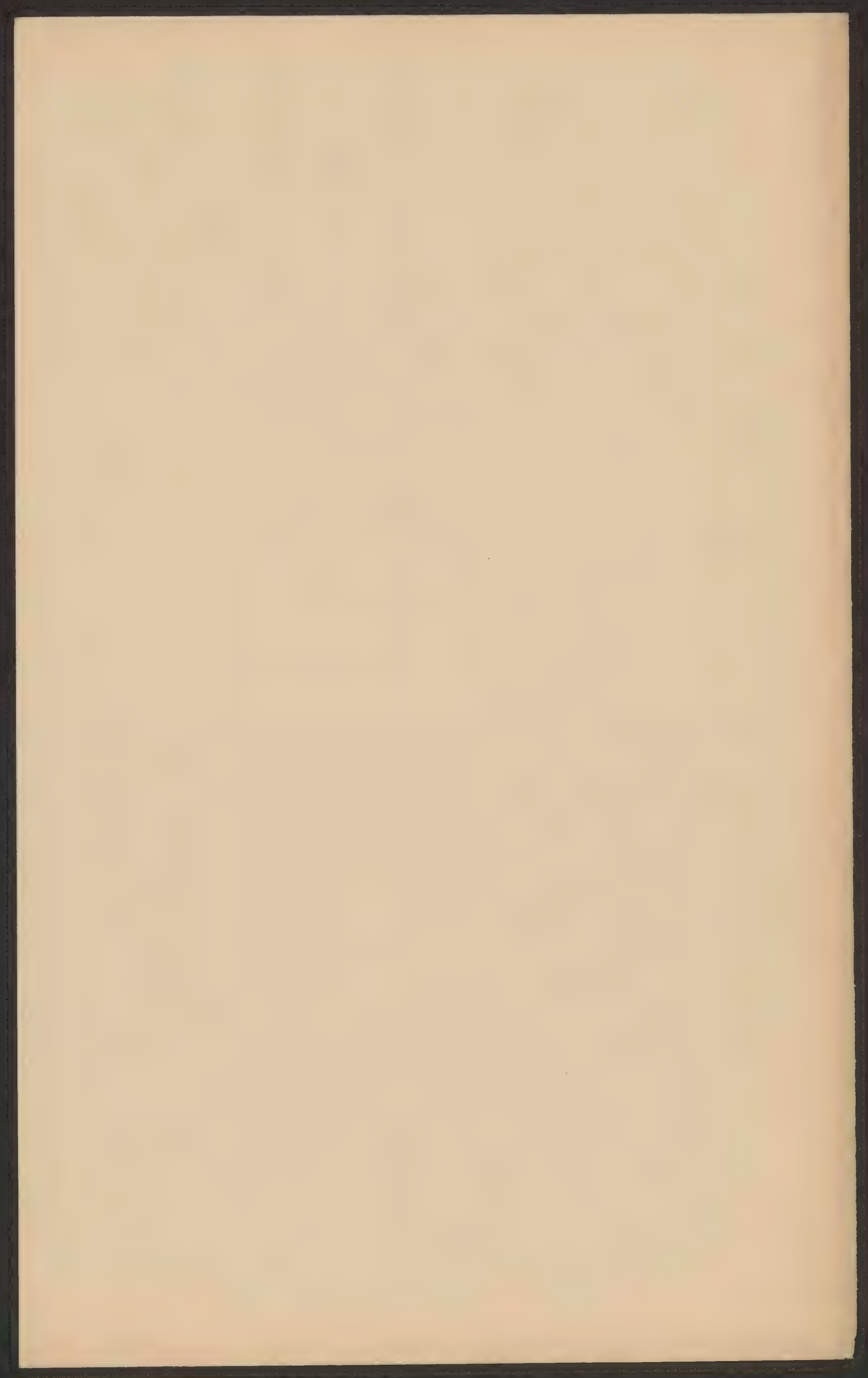
Ustrogij
legatio]

rundem Russorumque procerum
iber Varsavian institutum, quo
ab archiepiscopo evocati fuerant,
referentes moventesque, ut Thajo,
res quoque Poloni omisso Thoto,
recta eodem pergerent, legatio illa
pergrata quidem omnibus concor-
diare futurae spem concipienti-
bus fuerat; verum quod comitia
jam auspiciata, subito solvi ne-
quissent, legati altera die ita sunt
absoluti, ut Thimoribus Polonis
Russisque persuaderent, ne denci-
ciam, quae nec Varsavia neque
Thoto longe distaret, ad III calen-
das^{bris} invicem cum Thajoribus Po-
lonis congregari gravarentur; face-
rent. Siquidem rem omnibus gra-
tissimam Venceslaus Ustrogij
ex conventu Radeovicensi ad Thimo-
res Polonos legatus, usque ab-
eisdem sollicitatus, longa oratio,
ne eorundem excusationem probu-
lit, ejus capita attingere libuit,
eos scilicet archiepiscopi veluti
regni primatis dicto obtempe-
raturas, Loviciamque, si conven-
tus illius per eum certiores fac-
ti fuissent, venturos fuisse, ve-
rum ignaros, discriminis vero
reipublicae sollicitos Knyszy-
num convenisse, et quidquam
Thajoris Poloniae proceribus

o srothach drogijch. dwornijch i o kapho
nach Thukijer i o lanczuchoch zlotbijch. a
thobij thujch rzecij Zliję i nijepoborniję
nabyl. a splacem poddanijch swujch i thuj
ch rzecij na marnosc swijatha. Na swe
i gijnijch zgorzreniję wrijwal dzejiję bij
nijgdij thego nijeznal

II Thujch slow pija ma z. wjezthego mas z
je donijshjacz. W. Panu o noseniję tha
kijm obijerazijem sath drogijch Na stho
re noseniję karnodziejęgiję dobre. i spha
wijedlijwiję wolaqija. spowijnowathoscij
swiję lujndzij przestregajęce. a bij w
jedziejelij gijarię nabijęciję sath. i the
noseniję lujndzijom skodcij) A bowijem bij
na tho karnodziejęgiję gijęce nijewololij
a lujndzij nijebocznoscij nijeprestregalij
Iz na bij lujndziję nijelij wijnowat przed
Bogijem gijakat thukat. rzekęce Ieszmij nje
wijedziejelij A thak bij tho wrythko spad
to na karnodziejęgiję. ię lujndzij nijepres
tregalij. o crijm do nijch sarogo pan Bog
mawij przez s. proroka Ezechielis III.

Gijęclij nijebodziejęce powjedal grzesznemu.
a on sije nijenawrockij a zlotcij swiję. al
je thak wgrzechu swijm wmore dūke.

gijęgo na dūckij thwiję beplef skūkal) A.

thak ydy. W. T. wlijęsziję karnodziejęgiję. a
on sarogo kaze Na sathij drogiję Na w
ijorij i na kljęnothij Rozumijęj ię nje
dliję thego kaze i wola. ze wnych lujndziję
chodrat Alje dliję zlego nabijęciję. A dliję

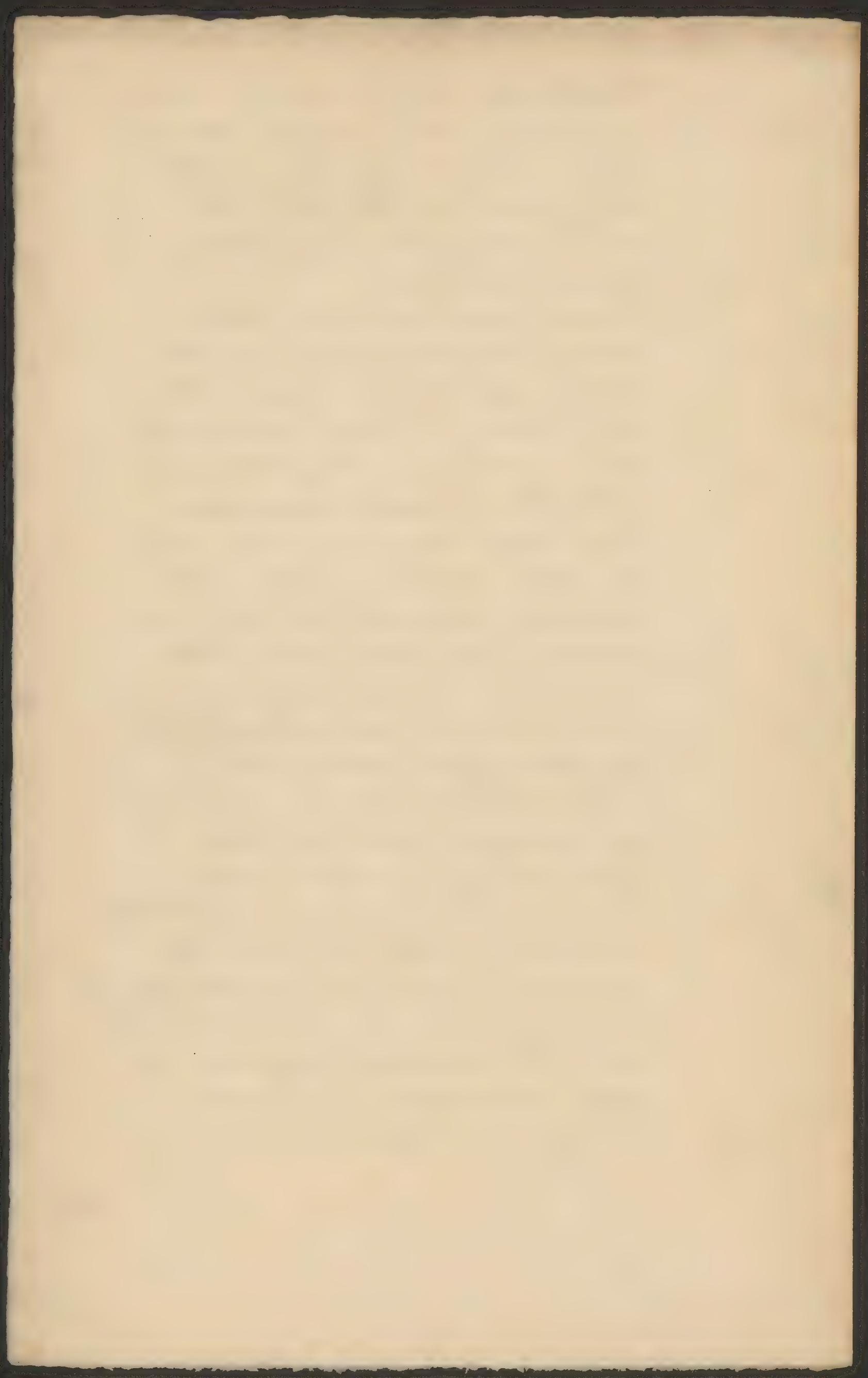

Njepodobnogo wniym chodzenij. Alhorij
mij rrekanij szobije. ij gijim dawazijat
prizcijnet ku prrezenij. glijoz Krjsthuiz
mijlijg powjedrijal Alth XVIII Bija
da cslowjeskowij themu. prre Althorego
pogorzenije prrijchodrij

¶ Co rije wjeker thjere o spowjenijrij
Alhorrij stronij skumijenija w rrekanach
thugijemnijch drijerat mijejsce Bore
a szat rrekanij od panow Boga dornij lji.
drijom. do Alhorijch pan Krjsthuiz mowij
Alth XVIII Zaprawdet mowijet wam
Althore kolwije rrekanij zwjatszejie na rije
mij. bepat zwjatsane ij rjebije. a Altho
re kolwije rozwjatszejie na rjemij. bepat
rozwjatsane ij na (zemij) mjebye (Alje
spowjebnijerij. ije szat ljiudziej. mjebwje
obrat duha cslowjeskego. a mij mijeij rje
go gijado o thjim Pawel s. mowij I
Chort II Altho ljiudziej wje co rije drijie
rje woclowjesce. gjedno duha cslow
ijerijg Althorijg wniym gjesth X Alje
drijie rrijalem drom rozumu szat (ll) bydljet
tha. thelto rje drijelij duha rozumna
rozwjeczenijm Cij tho ljiudziej. Althor (y) (y)
(ch) bydljetthoraz rradcy. a rje duha rozum
na wjelijie dore Althem prrijchodrat. ka
drogij rathij oblijeczenijm. ij Aljenotha
mij koshownij. kaporanij koshownijmij

vchezdorenym. se sije sthapi fryszenijaf
 Nad gijne sthawijaf Albo ij gijne na kle
 wabijaf Albo zbijthnijg czerij kafdagijaf
 Stthod wzbijthnijg czarj sije barzo docha
 gijaf ij snade wijerij sli szwijethu. ij cz
 ijalu duchem. ij mysliaj sije nachijlja
 gijaf. myr sli panu Bogu Kthore rzerij w
 cslowijecze cziuj. ij sprowgije bijdliej
 thoser) Thijg tho bijdliejthoserij wrobie
 mowozij lijuchij. njeobaczagijaf. u golybij
 bijlij promijenien (1) ducha szwijethogo
 dothknijenij dopiro thawij cslowijen ro
 kcznuszij szwozije wrijeczienije. lywo
 mysliaj. wolijaf. slowem ij wzijnijem
 prcz czjalo sowe wgrzech. prcz drogije
 ij mjetkije. a kothorne wbyorj szath. ij
 gijnijch klijenothow szamij na sziet gije
 den kardy skarzylbi przed panem Bogiem.
 ij przed gijego namijasthukijem klijecze
 acz na szwyethy spowjedzj wsthnijg
 wberjagajaf szamij na sziet sowe ka
 wijnienije. y szprzeszenije X Spowjednij
 czi thcdij. gijako Bory wrzeczij. zgadza
 gijaf sije szwijn panem szwjethnijm
 sthorijg nje njeodpiscza szwijn wjsthet
 fnyjw dlicznijdom drom skazanija czez
 nego Gijako sije. tho okaralo wczlowije
 cze fyszczijw wjsthetfnyjw Gene. III
 Abowiem ka gijego wjmet wjgnal go
 pan Bory kragijw rosdosznego Thawijez

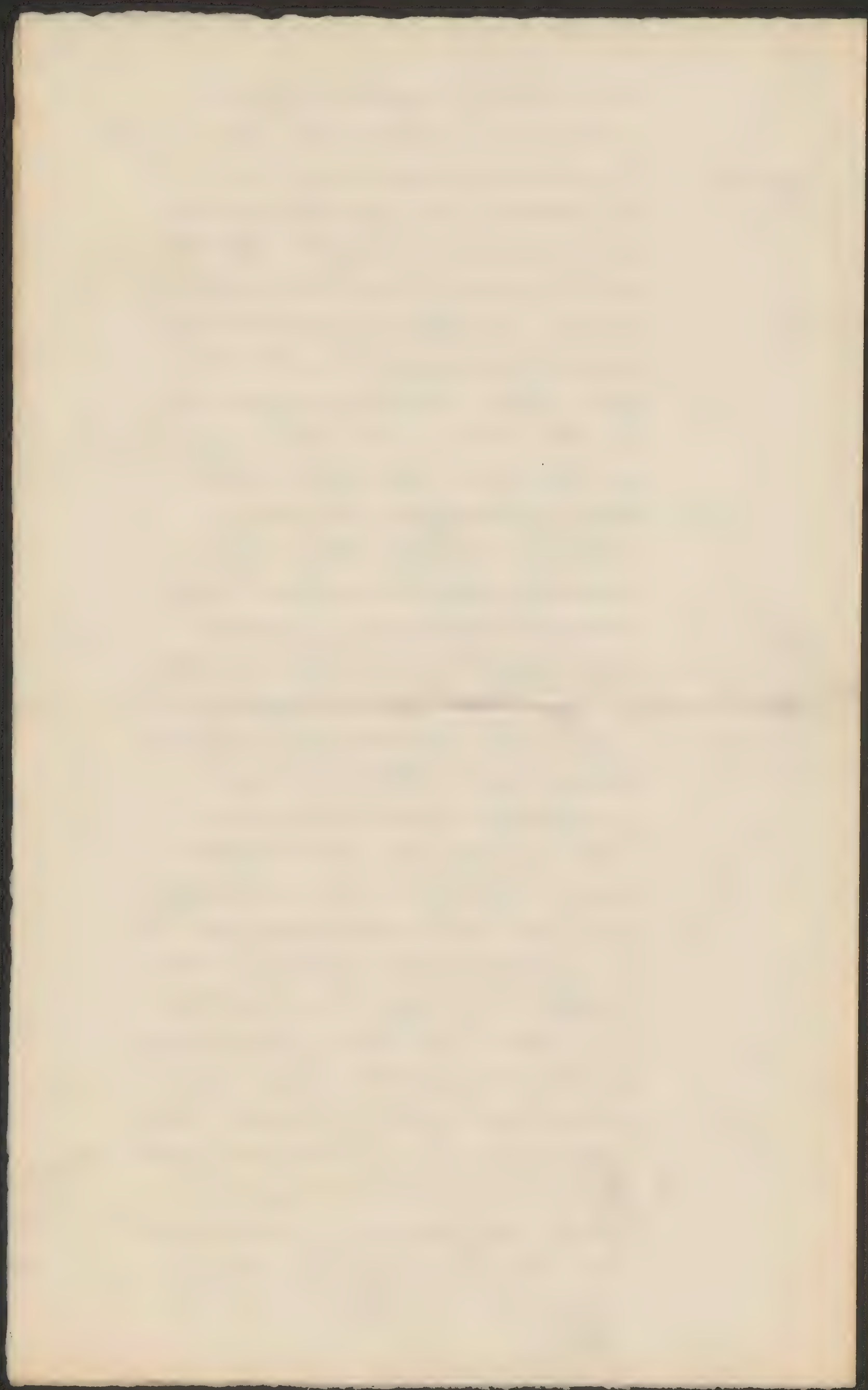
(2

//

// gjaat ku
kal

Thamij o tharijgij skjestore thojresowij
ij. Aaronowijgij (s) Nume. XII Thet karal pan
Boz ka wijnet wijznacz // soboru skjestow it
nij obredowarijowij gjaat (Tharijow verij
nijl ij dawijdomij II Regij XII Nije th
etko ze go slownije forer Nathanow proso
nia karal. Nije ther ka wijnet smetthijem
scenijerowij skjestowarijowij skaral X Tha
rijow skjestow skjestowarijowij. gjaato fra
wij Bozij vrezdowarijowij. thij skhorij skje p
rezd nijmij panu Bozi skjestowarijowij
slowij gje prozodijem skaral Nije p
re tho. ij skworowija Bozowij vziwajij
skworowija dobrego. dozwolejone. sligij
sewego Nije ijego skje. ij nijerzadn
nije. a nijepobornije vziwajij. a nije thar
nacz ijim gjesth skano ku vziwanijow
Gjato ij pan Boz. tho skijnijl skidij na
fuszij o nijesow. skhorow skje vform
ije napijowij A potnijm nijerzadnije
ij lankowij forijowij. malo mawijowij ze
skje go mawijowij. alje go ij nawidzijij
na potnijm skje vrezdowarijowij panu Bo
zi nijedowijowarijowij. gjaatowij go sk
nijebijlo. ze bij go gijm wijerowij potnijm
mogl skacz. a thijm thar napijowij skwjet
thij thojres Nume XI Nijesow nijet
szo wrezdowijowij gjech bijlo. a gijow Bozij
vrezdowijowij na nije II Tha thodij gjesth
forijowij. forer skhorow skjestowarijowij
lijowij slowij gromijowij. ij potnijm sk
vrezdowijowij. thij skhorow skjestowarijowij skidowijowij

Lswyčh wbyčorow stwornych strog
 ičh cūdných. iže ony od serca praw
 drjwije na sčjet skazat. ze sthwarceńja
 Borego tlyč nabylj tlyč wedluj Bo
 ga gjezo wzywalj Rozūmne sčje w
 byčorach. i w swatbach njezafodrylj a
 tlyč wedluj bydljefthorcyj gjech wzyw
 alj Czjw na sčjet pana Boga pobu
 dzalij X a by gjech pan Bog ka tho n
 ijezarat. skazuj tlyčdrje dobrego swmny
 enija. abozjacyj sčje pana. dobrowol
 nje wjnet swat przed spowjedenij
 njeu panu Bogu wjznawajjw. a pod
 krawnje slowy sčje dobrowolnje. i
 ochotnje poddawajjw a bowjwem
 dobre rozūmnejjw co thū wrednyjcyj
 Bory skazat. thego pan Bog drujy raz
 po swmnyj daracz njebeftdye tho
 nam wznajmjl prorok swjefthy Naum
I Ca. Co mysljcyje o panje Podre
 thū dokonanie grzechom wzyuj i n
 ijebeftdye dwa Broc cłowjeda karat ka
 gjeeden grzech X spowjedenij thedy
 gjeu wjemj duchownj mjece. i
 Bory wrednyjcyj. thj skhorcy sčje gjeu
 wjemne swmnyenja swjeczajjw
 ze kobraenym dūsanym szath nabij
 tj. i klynothow. a thau nje wedluj
 pana Boga. i nje wedlje razdu gjech
 wzywalj. Ka tho gje skazat. nje raz

Tho. i'x wzywalij stworzenia Borego
 dobrego. shigij swego) Slije ka tho. ze
 go slije. i' nije probornije nabijlij (i ma)
 tho mjerzofitnije swolij szjalw. i' sw
 ijalw. a nije su chwaliye panu Bogu Vcho
 drat cy. Althorij sziye thui ku tho karace
 shagijaf. onij przegodij. Althora podda
 wszythnije kle nabijwacke. i' mjerzofd
 ne wzywacke Llothu Trebra Tualh
 stroyich Thijorow rozlyctnijich barw
 i' wzorow Potraw. i' Napojow sto
 sthownych etc X Tha gije podda gijn
 mjeszefszna przegoda. ze thij rzeki
 Althorijch slije wzywalij. kalugijafke
 na nije przed panem Bogiem be
 da slyszelij. tho sznajmij duch sw
 iustly prze proroka s. Abakuk II
 Tho wjedz szardijg. ze slamiyn' szcijanij
 beprzye wolal na swego szego wzywa
 cza. Thcher (tho gijesth) Althorijg wsz
 ijenije szwie szowie szwiera. swe
 mu klemu wzywackowij. a wjmanwja
 gyalckemu sziye odpowije | Y na dru
 gijn mjejszcu nowij duch szwzefthij
 o panie Bode. y o szlich wzywackoch
 stworzenia giego Sapicnie V
 wbyerze wzbrogijet pan Bog stwoore
 nije swe. na pomsthe szwzych mjeszowij
 szkijol

The first thing I noticed when I stepped
out of the car was the cold air. It was a
sharp contrast to the warm car. I took a
deep breath and felt the air fill my lungs.
The sun was shining brightly, and the
birds were singing. It was a beautiful
day. I walked towards the park and
saw many people. Some were playing
sports, and some were just walking.
I saw a dog running and a cat sitting
on a bench. The children were laughing
and playing. The old people were
walking slowly and talking. The
flowers were blooming, and the trees
were green. It was a wonderful day.
I had never seen so many people before.
I had never seen so many beautiful things.
I had never felt so happy. I was
in a new place, and I was
feeling like I was home.

